

Středověká literatura

Tematická oblast	Český jazyk - literatura
Datum vytvoření	2. 6. 2013
Ročník	1. nebo 2. ročník čtyřletého, 5. nebo 6. ročník osmiletého gymnázia
Stručný obsah	Doplňování údajů do tabulky, literární ukázky, test
Způsob využití	Opakování na konci nebo začátku školního roku
Autor	Mgr. Jana Kolajová
Kód	VY_32_INOVACE_15_CKOL02

Doba	Významné události	Literatura
400	stěhování národů (4. – 6. st.)	
500	příchod Slovanů do střední Evropy a na Balkán (5. - 6. st.) vpád Avarů (6. st.)	Kálidása (ind., 4. – 5. st.)
600	Sámová říše (623 – 658) porážka Franků v bitvě u Wogastisburku (631)	
	Mohamed (†632)	Korán (....., pol. 7. st.)
700	Karel Veliký (768 – 814)	
		Li Po (701 - 762), lyrika (čín.)
		Tu Fu (712 - 777), lyrika (.....)
800	Velkomoravská říše (kol. 830) – počátky křesťanství příchod byzantské mise na Moravu (.....)	vznik staroslověnského písemnictví Život Konstantinův, Život (stsl., 9. st.)
	 sloh (rotundy, baziliky)	Proglas (....., 9. st.)
900	rozpad Velkomoravské říše (905 – 907)	Kyjevské listy (10. st.)
	založení pražského biskupství (.....)	první české glosy (10. st.) Hospodine, (čes. s prvky stsl., 10. st.) První staroslověnská legenda o sv. (pol. 10. st.)
1000	Sázavský klášter (1032) rozkol mezi východní a západní církví (1054)	Kristiánova (....., 10. st.) Druhá staroslověnská legenda o sv. Václavovi (stsl. překlad z latiny, kolem r. 1000)

1100	křižáci dobyli Jeruzalém (1099) vznik gotiky ve Francii	Píseň o Cidovi (....., pol. 12. st.) Kosmas (†1125): Kronika česká (....., 1125) Svatý Václav (čes., 12. st.)
1200	Přemysl Otakar I. (1197 – 1230) Zlatá bula sicilská (.....) Václav I. (1230 – 1253) Přemysl Otakar II. (1253 – 1278) Václav II. (1278 – 1305) stoletá válka (1337 – 1453) mezi Anglií a Francií	Tristan a Isolda (....., konec 12. st.) Píseň o (něm., po roce 1200) Dante Alighieri (1265 – 1321): komedie (it.)
1300	zrod renesance v – rozvoj přírodních věd, umění filozofie vymření Přemyslovců (.....)	Francesco Petrarca (1304 – 1374) : Zpěvník (.....) Giovanni Boccaccio (1313 – 1375): (....., 1352)

1300	vláda Jana Lucemburského (1310 - 1346) vláda Karla IV. (1346 – 1378) založení Karlovy univerzity (.....) vláda Václava IV. (1378 – 1419) husitské hnutí	Dalimilova (....., asi 1314) Alexandreis (čes. , začátek 14. st.) o svatém Prokopu (čes., 14. st.) Karel IV.: Vita Caroli (....., 2. pol. 14. st.) Legenda o sv. Kateřině (čes., 14. st.) Mastičkář (čes., 14. st.) Hradecký (čes., pol. 14. st.) Píseň veselé (čes., konec 14. st.) Podkoní a (....., konec 14. st.) Tomáš Štítný (asi 1333 – 1409): Knížky šestery o obecných věcech křesťanských (čes., konec 14. st.)
------	---	--

ÚKOLY

Doplňte údaje na vynechaných místech (časový údaj, dílo, jazyk)!

Vysvětlete pojmy: staroslověnština, legenda, kronika, satira

TEST

1. Chci raději pět slov pověděti
a svým rozumem je říci,
aby i všichni bratři rozuměli,
nežli deset tisíc slov nesrozumitelných.
Uveďte autora, dílo a dobu jeho vzniku! Co uvedená slova znamenají?
2. Tak ho našel král Karel; dal zatroubit na roh a všichni snášejí padlé a pak je
pochovají. Jen Rollanda, Oliviera a Turpina přikázal král zahalit do drahocenného
hedvábí a vložit do jeleních koží....., aby je odvezli domů, do rodné země.
**Jak se dílo jmenuje, ve které době vzniklo a v jakém jazyce je napsáno? Jaké
vlastnosti měl mít rytíř?**
3. Kněz Oldřich o Postoloprtech lovíeše.
Sta sě, že skrzě jednu ves jědieše,
uzříe, že sedlská dievka na potocě stáše,
bosa i bez rukávón rúcho práše.
.....
Ta knieni šlechetna bieše,
jmě Bořena mějieše.
Ze kterého díla je ukázka? Jakým jazykem je napsáno a v které době vzniklo?
4. Žáku, ty mizero jeden!
Nač tak zpupné řeči vedeš?
Vždyť za babku ceny nemáš,
hubený jsi, z metly strach máš,
světem plahočíš se bídne
a jen dřeš se očividně.
Podkoní a žák, konec 14. století. Vysvětlete pojmy podkoní a žák!

5. Druhé muož býti farář svatokupcem, nutě lidi, aby dávali od křtu, od zpovědi, od pohřbu, od božieho těla, od svatého oleje, od oddávání manželuov, od třicíti mší, od úvodu, a když nutí, nechtě zpoviedati, než aby na kostel nemocný prvé něco odkázal.

J. Hus: Kničky o svatokupectví z roku 1413. Co Hus kritizuje na církvi?

6. Protož tu jest sieť Petrova velmi zedrána, když jsta ta dva velryby veliká v ni vešla, to jest kněz nejvyšší s panováním královským a se ctí nad ciesaře, a druhý velryb ciesař s panováním, s úřady a s mocí pohanskú pod kóží viery uvalil se.

Kdo je autorem a jak se spis nazývá? Co autor rozumí sítí a kdo ji trhá?

7. Přiřadte literární žánr k charakteristice:

A. pastorela

B. alba

C. epištola

a. list

b. loučení za úsvitu, svítáníčko

c. pastýřská milostná píseň

8. První česká tištěná kniha byla:

A. Kosmova kronika

B. Trojánská kronika

C. Dalimilova kronika

9. Jan Hus nenapsal:

A. Řeči besední

B. Postila

C. Dcerka

10. Doplňte chybějící část autorova jména:

A. Janz Kroměříže

B. Vavřinec z

C. Šašek z Bířkova

ŘEŠENÍ

Doba	Významné události	Literatura
400	stěhování národů (4. – 6. st.)	
500	příchod Slovanů do střední Evropy a na Balkán (5. - 6. st.) vpád Avarů (6. st.)	Kálidása (ind., 4. – 5. st.)
600	Sámová říše (623 – 658) porážka Franků v bitvě u Wogastisburku (631)	
	Mohamed (†632)	Korán (arab. , pol. 7. st.)
700	Karel Veliký (768 – 814)	
		Li Po (701 - 762), lyrika (čín.) Tu Fu (712 – 777), lyrika (čín.)
800	Velkomoravská říše (kol. 830) – počátky křesťanství příchod byzantské mise na Moravu (863)	vznik staroslověnského písemnictví Život Konstantinův, Život Metodějův (stsl., 9. st.)
	románský sloh (rotundy, baziliky)	Proglas (stsl. , 9. st.)
900	rozpad Velkomoravské říše (905 – 907) založení pražského biskupství (973)	Kyjevské listy (10. st.) první české glosy (10. st.) Hospodine, pomiluj ny (čes. s prvky stsl., 10. st.) První staroslověnská legenda o sv. Václavovi (pol. 10. s t.)
1000	Sázavský klášter (1032) rozkol mezi východní a západní církví (1054)	Kristiánova legenda (lat. , 10. st.) Druhá staroslověnská legenda o sv. Václavovi (stsl. překlad z latiny, kolem r. 1000)

1100	křižáci dobyli Jeruzalém (1099) vznik gotiky ve Francii	Píseň o Cidovi (šp., pol. 12. st.) Kosmas (†1125): Kronika česká (lat., 1125) Svatý Václav (čes., 12. st.)
1200	Přemysl Otakar I. (1197 – 1230) Zlatá bula sicilská (1212) Václav I. (1230 – 1253) Přemysl Otakar II. (1253 – 1278) Václav II. (1278 – 1305) stoletá válka (1337 – 1453) mezi Anglií a Francií	Tristan a Isolda (fr., konec 12. st.) Píseň o Nibelunzích (něm., po roce 1200) Dante Alighieri (1265 – 1321): Božská komedie (it.)
1300	zrod renesance v Itálii – rozvoj přírodních věd, umění filozofie vymření Přemyslovců (1306)	Francesco Petrarca (1304 – 1374) : Zpěvník (it.) Giovanni Boccaccio (1313 – 1375): Dekameron (it., 1352)

1400	upálení Jana Husa (1415) upálení Jany z Arku (1431) vynález knihtisku (Johannes Gutenberg, kolem r. 1450) vznik jednoty bratrské (1457) vláda Jiřího z Poděbrad (1458 – 1471) vláda Vladislava Jagellovce (1471 – 1516) objevení Ameriky (1492)	Tkadleček (kolem 1400) J. Hus (asi 1370 – 1415): O církvi (lat., 1413) J. Hus: Knížky o svatokupectví (čes., 1413) J. Hus: O pravopise českém Jistebnický kancionál (čes., kolem 1420) Budyšínský rukopis (čes., 1420) Petr Chelčický (1390 – 1460): O trojiem lidu (čes., 1425) P. Chelčický: Sieť viery pravé (čes., po 1440) Francois Villon (1431 – 1463?): Malý testament a Velký testament (fr., 1461)
------	--	--

Poznámka: vysvětlení pojmů – individuální řešení.

Řešení testu

- 1. Konstantin, Proglas, 9. století, individuální řešení**
- 2. Píseň o Rolandovi, počátek 12. století, francouzština, individuální řešení**
- 3. Dalimilova kronika, počátek 14. století, staročestina**
- 4. Podkoní – šlechtický sluha, žák – student**
- 5. Svatokupectví.**
- 6. P. Chelčický, Siet' viery pravé, individuální řešení**
- 7. Ac, Bb, Ca**
- 8. B**
- 9. A**
- 10. A. Jan Milíč z Kroměříže**
 - B. Vavřinec z Březové**
 - C. Václav Šašek z Bířkova**

Literatura

Sochrová, Marie: Literatura v kostce, Fragment, Havlíčkův Brod 2002,
ISBN 80-7200-332-1

Sochrová, Marie: Čítanka I k Literatuře v kostce, Fragment, Havlíčkův Brod 1999,
ISBN 80-7200-310-0

Černíková, Jitka: Literatura 1, část 2 Dějiny literatury, Trizonia, Praha 1991,
ISBN 80-900953-9-9